T085 TKL 3 (17) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 49-Hỏi về Tướng

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 1 GIAÛI THÍCH PHAÅM BOÁN MÖÔI CHÍN: HOÛI VEÀ TÖÔÙNG

KINH: Baáy giôø Thieân töû coõi Duïc, Thieân töû coõi Saéc coù trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi, töø xa raõi hoa höông, ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã chaân Phaät, roài ñöùng ôû moät beân, baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la-maät saâu xa ñöôïc noùi ñeán. Theá naøo laø töôùng Baùt-nhaõ Ba- la-maät saâu xa? Phaät baûo caùc Thieân töû coõi Duïc coõi Saéc: Naøy caùc Thieân töû! Töôùng khoâng laø töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng töôùng traïng, khoâng taïo taùc, khoâng khôûi, khoâng sanh, khoâng dieät, khoâng nhô, khoâng saïch, khoâng coù gì, töôùng hö khoâng khoâng nöông töïa, laø töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Naøy caùc Thieân töû! Caùc töôùng nhö vaäy laø töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät saâu xa, Phaät vì chuùng sanh maø duøng phaùp theá gian ñeå noùi, chöù khoâng phaûi theo ñeä nhaát nghóa. Naøy caùc Thieân töû! Caùc töôùng aáy, taát caû theá gian trôøi, ngöôøi, A-tu- la khoâng theå phaù hoaïi. Vì sao? Vì taát caû theá gian trôøi, ngöôøi, A-tu-la cuõng laø töôùng aáy. Naøy caùc Thieân töû! Töôùng khoâng theå phaù töôùng, töôùng khoâng theå bieát töôùng, töôùng khoâng theå bieát voâ töôùng, voâ töôùng khoâng theå bieát töôùng. Töôùng voâ töôùng aáy, töôùng voâ töôùng ñeàu khoâng coù gì cuûa chính noù, nghóa laø bieát, ngöôøi bieát, phaùp bò bieát, ñeàu khoâng theå coù ñöôïc. Vì sao? Naøy caùc Thieân töû! Vì caùc töôùng aáy chaúng phaûi saéc laøm ra; chaúng phaûi thoï, töôûng, haønh, thöùc laøm ra, chaúng phaûi Thí Ba-la-maät laøm ra; chaúng phaûi Giôùi Ba-la-maät, Nhaãn Ba-la-maät, Taán Ba-la-maät, Thieàn Ba-

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 2

la-maät, Baùt-nhaõ Ba-la-maät laøm ra; chaúng phaûi noäi khoâng laøm ra; chaúng phaûi ngoaïi khoâng laøm ra; chaúng phaûi noäi ngoaïi khoâng laøm ra; chaúng phaûi voâ phaùp khoâng laøm ra; chaúng phaûi höõu phaùp khoâng laøm ra; chaúng phaûi voâ phaùp höõu phaùp khoâng laøm ra; chaúng phaûi boán nieäm xöù laøm ra; cho ñeán chaúng phaûi Nhaát thieát trí laøm ra. Naøy caùc Thieân töû! Caùc töôùng aáy chaúng phaûi sôû höõu cuûa ngöôøi, cuûa phi nhaân, chaúng phaûi theá gian chaúng phaûi xuaát theá gian, chaúng phaûi höõu laäu, chaúng phaûi voâ laäu, chaúng phaûi höõu vi, chaúng phaûi voâ vi. Phaät laïi baûo caùc Thieân töû: Thí nhö coù ngöôøi hoûi theá naøo laø töôùng hö khoâng, ngöôøi aáy hoûi coù chính ñaùng khoâng? Caùc Thieân töû thöa: Baïch ñöùc Theá Toân! Caâu hoûi aáy khoâng coù chính ñaùng. Vì sao? Baïch ñöùc Theá Toân! Vì hö khoâng, khoâng coù töôùng traïng ñeå coù theå noùi, hö khoâng khoâng coù taùc vi, khoâng sanh khôûi. Phaät baûo caùc Thieân töû: Duø coù Phaät khoâng coù Phaät ra ñôøi, töôùng taùnh vaãn thöôøng truù, Phaät chöùng ñöôïc töôùng taùnh nhö thaät, neân goïi laø Nhö Lai. Caùc Thieân töû baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Theá Toân chöùng ñaéc caùc töôùng taùnh raát saâu xa, ñöôïc töôùng aáy neân ñöôïc trí voâ ngaïi. Truù trong thaät töôùng aáy, laáy Baùt-nhaõ

Ba-la-maät, taäp hôïp töï töôùng phaùp. Caùc Thieân Töû thöa: Hieám coù, Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la- maät saâu xa laø choã thöôøng sôû haønh cuûa chö Phaät, haønh ñaïo aáy chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Chöùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà roài, thoâng ñaït heát thaûy phaùp töôùng, hoaëc saéc töôùng; hoaëc thoï, töôûng, haønh, thöùc töôùng, cho ñeán Nhaát thieát trí töôùng. Phaät daïy: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Caùc Thieân töû! Töôùng naõo hoaïi laø töôùng cuûa saéc, Phaät ñöôïc voâ töôùng aáy. Caûm giaùc laø töôùng cuûa thoï, thuû töôùng laø töôùng cuûa töôûng, khôûi laøm laø töôùng cuûa haønh, nhaän bieát laø töôùng cuûa thöùc, Phaät ñöôïc voâ töôùng aáy. Hay xaû boû laø töôùng cuûa Thí, khoâng nhieät naõo laø töôùng cuûa Giôùi, khoâng bieán khaùc laø töôùng cuûa Nhaãn, khoâng theå khuaát phuïc laø töôùng cuûa Taán, nhieáp taâm laø töôùng cuûa Thieàn, xaû lìa laø töôùng cuûa Baùt-nhaõ; Phaät ñöôïc voâ töôùng aáy. Taâm khoâng bò nhieãu loaïn böùc naõo laø töôùng cuûa boán thieàn, boán voâ löôïng taâm, boán ñònh voâ saéc, Phaät ñöôïc voâ töôùng aáy. Xuaát theá gian laø töôùng cuûa ba möôi baûy ñaïo phaåm, Phaät ñöôïc voâ töôùng aáy. Khoå laø töôùng cuûa voâ taùc giaûi thoaùt moân, lìa laø töôùng cuûa khoâng giaûi thoaùt moân, tòch dieät laø töôùng cuûa voâ töôùng giaûi thoaùt moân, Phaät ñöôïc voâ töôùng aáy. Thaéng laø töôùng cuûa möôøi löïc, khoâng sôï haõi laø töôùng cuûa voâ sôû uùy, khaép bieát laø töôùng cuûa trí voâ ngaïi, caùc ngöôøi khaùc khoâng coù ñöôïc

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 3

laø töôùng cuûa möôøi taùm phaùp khoâng chung, Phaät ñöôïc voâ töôùng aáy. Thöông nghó chuùng sanh laø töôùng cuûa ñaïi töø ñaïi bi, chaân thaät laø töôùng cuûa khoâng sai laàm, khoâng chaáp thuû laø töôùng cuûa thöôøng buoâng xaû, hieän bieát roõ raøng laø töôùng cuûa trí Nhaát thieát chuûng, Phaät ñöôïc voâ töôùng aáy. Nhö vaäy, caùc Thieân töû, Phaät chöùng ñöôïc heát thaûy phaùp voâ töôùng, do nhaân duyeân aáy, neân Phaät ñöôïc goïi laø trí voâ ngaïi. LUAÄN: Hoûi: Treân kia nôi nôi ñaõ noùi khoâng, voâ töôùng, voâ taùc, khoâng khôûi, khoâng coù gì laø töôùng cuûa Baùt-nhaõ, sao nay caùc Thieân töû coøn hoûi theá naøo laø töôùng Baùt-nhaõ? Ñaùp: Phaät tuy nôi nôi noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät, hoaëc noùi khoâng, hoaëc noùi coù, hoaëc noùi quaû baùo, hoaëc noùi toäi phöôùc, khoâng nhaát ñònh, Vì vaäy neân nay hoûi theá naøo nhaát ñònh laø töôùng Baùt-nhaõ. Laïi nöõa, Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy nhö huyeãn nhö hoùa, nhö tuoàng coù theå naém ñöôïc, maø khoâng coù töôùng nhaát ñònh coù theå chaáp thuû, chæ chö Phaät môùi bieát ñuùng ñaén cuøng khaép töôùng aáy, chö thieân tuy coù trí lanh lôïi, maø khoâng theå lieãu tri cho neân hoûi. Laïi nöõa, coù ngöôøi noùi: Caùc Thieân töû aáy coù ngöôøi ñeán sau, khoâng kòp nghe neân hoûi. Phaät ñaùp vôùi caùc Thieân töû: Khoâng laø töôùng cuûa Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Töôùng khoâng laø trong ngoaøi khoâng v.v... Neáu caùc phaùp khoâng töùc laø khoâng coù caùc töôùng trai gaùi, daøi ngaén, toát xaáu v.v... aáy goïi laø töôùng khoâng coù töôùng. Neáu ñaõ khoâng, voâ töôùng thì khoâng coøn sanh taâm mong öôùc ñaém tröôùc thaân ñôøi sau, aáy goïi laø töôùng voâ taùc. Ba moân giaûi thoaùt laø töôùng baét ñaàu ñi vaøo Baùt-nhaõ, ba thöøa chung coù, chaúng sanh, chaúng dieät, chaúng nhô chaúng saïch, nhö hö khoâng khoâng nôi nöông töïa v.v... laø

töôùng saâu xa cuûa Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Voâ töôùng ôû trong ba moân giaûi thoaùt treân kia, laø khoâng coù töôùng trai gaùi, daøi ngaén, toát xaáu v.v... beân ngoaøi; coøn töôùng voâ töôùng döôùi laø khoâng coù töôùng heát thaûy phaùp. “khoâng” tuy laø moät, nhöng caên taùnh con ngöôøi coù lôïi ñoän, neân vaøo Baùt-nhaõ coù saâu caïn, neân noùi “khoâng” coù sai bieät, khoâng coù hyù luaän, raèng sanh raèng dieät v.v... nhö tröôùc noùi. Phaät bieát caùc Thieân töû chaéc chaén coù yù nghó raèng: “Neáu Baùt-nhaõ Ba- la-maät laø khoâng, khoâng coù gì, nhö töôùng hö khoâng, thì laøm sao coù theå noùi, neáu noùi töùc laø coù töôùng” chö Thieân töû vì thaáy oai ñöùc Phaät lôùn quaù, khoâng daùm naïn hoûi, cho neân Phaät töï noùi cho hoï. Phaät thöông chuùng sanh, theo nghóa theá ñeá neân noùi caùc töôùng khoâng, chöù khoâng theo ñeä Nhaát nghóa ñeá. Neáu duøng ñeä Nhaát nghóa ñeá thì neân naïn hoûi, coøn noùi theo theá ñeá thì

khoâng neân naïn hoûi. Laïi nöõa, tuy noùi khoâng, khoâng do coù taâm chaáp tröôùc thuû töôùng, khoâng chæ phaùp hoaëc phaûi hoaëc traùi, maø do heát thaûy phaùp ñoàng moät töôùng, khoâng phaân bieät, theá neân laïi noùi roõ raøng, nghóa laø khoâng coù gì nhö töôùng hö khoâng. Khoâng coù phaùp naøo khoâng nhaäp vaøo töôùng aáy, theá neân noùi heát thaûy theá gian khoâng theå phaù hoaïi. Vì sao? Vì heát thaûy theá gian ngöôøi, trôøi, A-tu-la chính laø töôùng aáy. Neáu phaùp sai khaùc traùi nhau thì coù theå phaù hoaïi, nhö nöôùc hay dieät löûa, löûa khoâng theå dieät löûa, mieäng noùi ñuùng nhö söï thaät maø muoán phaù, troïn khoâng phaù ñöôïc, huoáng gì noùi khoâng ñuùng nhö thaät, thí nhö ngöôøi muø ñaïp vaøng ngoïc mieäng noùi khoâng phaûi vaøng ngoïc, troïn khoâng theå laøm cho noù chaúng phaûi vaøng ngoïc. Trong ñaây Phaät coøn noùi: Baùt-nhaõ Ba-la-maät roát raùo khoâng, voâ töôùng, neân töôùng khoâng theå phaù töôùng. Laïi nöõa, coù ngöôøi noùi: Töôùng khoâng theå phaù töôùng laø, coù phaùp phaân taùn ñöôïc, coøn caùc phaùp hoøa hôïp, troïn khoâng bò phaù, khoâng bò maát, nhö buùa cheû cuûi, phaân taùn ra töøng phaàn, nhöng troïn khoâng bò tieâu maát. Laïi nöõa, caùc phaùp khoâng coù töôùng nhaát ñònh, nhö caây do reã, caønh, coïng, laù, hôïp laïi goïi laø caây, caây khoâng coù töôùng nhaát ñònh, neân khoâng bò phaù. Nhö vaäy goïi laø töôùng khoâng theå phaù töôùng. Hoûi: Caùc phaùp saéc v.v... chaúng phaûi coù tri giaùc, coù theå khoâng bieát nhau, coøn taâm soá phaùp laø töôùng tri giaùc laøm sao khoâng bieát? Ñaùp: Trong ñaây noùi thaät töôùng; neân khoâng noùi ñeán caùi bieát hö voïng cuûa phaøm phu, trí tueä phaøm phu aáy vì laø phaùp höõu vi, nhaân duyeân hoøa hôïp sanh, laø phaùp hö voïng, khoâng theå coù caùi bieát ñuùng thaät, theá neân xaû boû vaøo Voâ dö Nieát-baøn. Neáu trí tueä bieát thöôøng voâ thöôøng cho ñeán khoâng, tòch dieät v.v... thì nhö treân ñaõ roäng phaù. Dieät khoâng coù gì, neáu nhö vaäy laøm sao seõ coù bieát. Theá neân Töôùng khoâng bieát töôùng. Töôùng khoâng theå bieát voâ töôùng laø, beân trong tuy coù trí tueä, beân ngoaøi khoâng khoâng coù phaùp ñeå coù theå bieát, beân ngoaøi khoâng coù caûnh duyeân thì laøm sao trí tueä phaùt sanh? Theá neân noùi töôùng khoâng theå bieát voâ töôùng, thí nhö dao beùn khoâng theå caét hö khoâng. Voâ töôùng khoâng theå bieát töôùng laø, coù ngöôøi noùi: Beân trong trí tueä

khoâng coù ñònh töôùng, beân ngoaøi phaùp sôû duyeân coù ñònh töôùng, taâm theo duyeân phaùt sanh, theá neân noùi voâ töôùng khoâng neân bieát töôùng, thí nhö khoâng coù dao, tuy coù vaät maø khoâng coù dao caét. Töôùng aáy, voâ töôùng aáy, töôùng voâ töôùng ñeàu khoâng theå coù ñöôïc laø, töôùng khoâng vaøo töôùng. Vì sao? Vì tröôùc ñaõ coù töôùng neân töôùng khoâng vaøo voâ töôùng. Vì sao? Vì töôùng khoâng coù choã vaøo; lìa töôùng voâ töôùng aáy,

laïi khoâng coù choã coù theå vaøo. Laïi nöõa, vì töôùng vaø sôû töôùng khoâng nhaát ñònh, nhôn sôû töôùng neân coù töôùng. Vì sao? Vì neáu tröôùc coù töôùng, maø khoâng coù sôû töôùng thì khoâng coù töôùng, vì khoâng coù sôû nhaân; neáu tröôùc coù sôû töôùng maø khoâng coù töôùng, thì laøm sao coù sôû töôùng, vì khoâng coù sôû nhaân ñoái ñaõi (töôùng nhö cöùng, sôû töôùng nhö ñaát, coù töôùng (cöùng) môùi coù sôû töôùng (ñaát) coù sôû töôùng môùi coù töôùng; neáu khoâng coù töôùng thì khoâng coù sôû töôùng, khoâng coù sôû töôùng thì khoâng coù töôùng - N.D). Laïi nöõa, töôùng vì sôû töôùng baát ñònh, neân töôùng coù khi laøm sôû töôùng, sôû töôùng coù khi coù laø töôùng. Vì töôùng baát ñònh khoâng thaät, neân sôû töôùng cuõng khoâng coù; neáu sôû töôùng baát ñònh khoâng thaät, neân töôùng cuõng khoâng coù. Theá neân noùi töôùng aáy, voâ töôùng aáy, töôùng voâ töôùng aáy ñeàu khoâng theå coù ñöôïc. Nhö tröôùc noùi caùc töôùng “khoâng” v.v... laø thaät. Vì sao? Vì töôùng aáy chaúng phaûi naêm uaån laøm, chaúng phaûi saùu Ba-la-maät cho ñeán chaúng phaûi trí Nhaát thieát chuûng laøm, töôùng aáy vì laø voâ vi khoâng coù phaùp coù theå laøm, cuõng khoâng coù ngöôøi hay phi nhaân coù theå laøm. Ngöôøi laø Boà-taùt, chö Phaät v.v... phi nhaân laø chö thieân v.v... Töôùng aáy vì roát raùo khoâng, neân chaúng phaûi höõu laäu chaúng phaûi voâ laäu, chaúng phaûi theá gian, chaúng phaûi xuaát theá gian. Treân tuy noùi töôùng voâ vi, chæ vì phaù höõu vi neân noùi laø voâ vi, voâ vi cuõng khoâng coù ñònh töôùng. Trong ñaây Phaät muoán laøm cho vieäc aáy roõ raøng neân noùi thí duï. Ngöôøi nghe nghó raèng: Neáu khoâng coù Phaät thì chaúng nghe ñöôïc töôùng aáy, Phaät laø toái thöôïng ñoái vôùi chuùng sanh, vaäy neân taùc thaønh töôùng aáy. Theá neân Phaät noùi vôùi chö Thieân, daàu coù Phaät khoâng Phaät, töôùng aáy thöôøng truù. Phaät bieát ñöôïc töôùng aáy, neân goïi laø Phaät. Baáy giôø, chö Thieân hoan hyû baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Caùc töôùng aáy raát saâu xa, tuy khoâng theå thuû töôùng maø coù theå tu haønh, coù theå cho ngöôøi ta quaû baùo Voâ thöôïng, vì Phaät ñöôïc töôùng aáy, neân ñoái vôùi caùc phaùp ñöôïc trí voâ ngaïi, neáu phaân bieät caùc phaùp coù ñònh töôùng, thì trí coù ngaïi. Baïch ñöùc Theá Toân! An truù trong thaät töôùng caùc phaùp aáy, thì thoâng ñaït voâ ngaïi, coù theå noùi caùc töôùng rieâng cuûa moãi moãi phaùp, ñoù laø naõo hoaïi laø töôùng saéc, cho ñeán lieãu tri hieän tieàn laø töôùng cuûa trí Nhaát thieát chuûng. Phaät khen yù aáy, phaân bieät caùc töôùng cho hoï, caùi bieát cuûa phaøm phu, moãi töôùng khaùc nhau, coøn Phaät bieát ñeàu laø töôùng khoâng, töôùng khoâng töùc laø voâ töôùng, Phaät ñöôïc voâ töôùng aáy; ñöôïc caùi bieát aáy khoâng theå so saùnh, bieát cuøng khaép neân goïi laø ñöôïc. Caùc phaùp aáy nay ñoåi goïi laø Baùt-nhaõ Ba-

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 6

la-maät. KINH: Baáy giôø, Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø meï chö Phaät, Baùt-nhaõ Ba-la-maät hay chæ baøy töôùng theá gian, theá neân Phaät nöông töïa phaùp aáy maø truù. Cuùng döôøng, cung kính, toân troïng, taùn thaùn phaùp aáy. Phaùp aáy laø gì? Ñoù laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Chö Phaät nöông töïa Baùt-nhaõ Ba-la-maät maø truù, cung kính, cuùng döôøng, toân troïng, taùn thaùn Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy. Vì sao? Vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät xuaát sanh chö Phaät. Phaät bieát laøm ngöôøi, neáu coù ngöôøi hoûi moät caùch chaùnh ñaùng ai bieát laøm ngöôøi, thì ñaùp moät caùch chaùnh ñaùng laø khoâng ai hôn Phaät. Vì sao? Tu-boà-ñeà! Vì Phaät bieát laøm ngöôøi. Xe phaùp maø Phaät côõi ñi ñeán vaø ñaïo maø Phaät töø ñoù ñi ñeán, chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà, Phaät trôû laïi cung kính, cuùng döôøng, toân troïng, taùn thaùn, thoï trì thuû hoä. Tu-boà- ñeà! AÁy goïi laø Phaät bieát laøm ngöôøi. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Phaät bieát taát caû phaùp khoâng coù töôùng taïo taùc, vì khoâng coù taùc giaû; taát caû phaùp khoâng sanh khôûi, vì hình traïng khoâng theå coù ñöôïc. Tu-boà-ñeà! Phaät do Baùt-nhaõ Ba-la-maät bieát taát caû phaùp khoâng coù töôùng taïo taùc, cuõng do nhaân duyeân aáy neân Phaät bieát laøm ngöôøi. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Phaät do Baùt-nhaõ Ba-la-maät bieát ñöôïc taát caû phaùp chaúng sanh, vì khoâng coù sôû ñaéc. Do nhaân duyeân aáy neân Baùt-nhaõ Ba-la- maät hay sanh chö Phaät, hay chæ baøy töôùng theá gian. Tu-boà-ñeà thöa: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu taát caû phaùp khoâng keû bieát, khoâng keû thaáy, laøm sao Baùt-nhaõ Ba-la-maät hay sanh chö Phaät, hay chæ baøy töôùng theá gian? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Taát caû phaùp thaät khoâng coù keû bieát, khoâng coù keû thaáy. Taïi sao khoâng coù keû bieát, khoâng coù keû thaáy? Vì taát caû phaùp “khoâng”, hö doái, khoâng kieân coá, theá neân taát caû phaùp khoâng coù keû bieát, khoâng coù keû thaáy. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Taïi sao taát caû phaùp khoâng coù keû bieát, khoâng coù keû thaáy? Vì taát caû phaùp khoâng coù nöông töïa, khoâng bò raøng buoäc. Vì theá neân taát caû phaùp khoâng coù keû bieát, khoâng coù keû thaáy. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät hay sanh chö Phaät, hay chæ baøy töôùng theá gian. Vì khoâng thaáy coù töôùng saéc neân chæ baøy töôùng theá gian; khoâng thaáy töôùng thoï, töôûng, haønh, thöùc, neân chæ baøy töôùng theá gian, cho ñeán khoâng thaáy töôùng Nhaát thieát chuûng, neân chæ baøy töôùng theá gian. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät hay sanh chö Phaät, hay chæ baøy töôùng theá gian. Tu-boà-ñeà thöa: Baïch ñöùc Theá Toân! Vì sao khoâng thaáy töôùng saéc

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 7

neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy töôùng theá gian; khoâng thaáy töôùng thoï, töôûng, haønh, thöùc, cho ñeán khoâng thaáy töôùng trí Nhaát thieát chuûng, neân chæ baøy töôùng theá gian? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Neáu khoâng duyeân saéc sanh thöùc, aáy goïi laø khoâng thaáy töôùng saéc neân chæ baøy; khoâng duyeân thoï, töôûng, haønh, thöùc, sanh thöùc cho ñeán khoâng duyeân trí Nhaát thieát chuûng sanh thöùc, aáy goïi laø khoâng thaáy töôùng trí Nhaát thieát chuûng neân chæ baøy.

Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät saâu xa aáy hay sanh chö Phaät, hay chæ baøy töôùng theá gian. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Laøm sao Baùt-nhaõ Ba-la-maät hay sanh chö Phaät, hay chæ baøy töôùng theá gian? Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy theá gian khoâng. Chæ baøy theá gian khoâng, theá naøo? Laø chæ baøy theá gian naêm uaån khoâng, chæ baøy theá gian möôøi hai nhaäp khoâng, chæ baøy theá gian möôøi taùm giôùi khoâng, chæ baøy theá gian möôøi hai nhaân duyeân khoâng, chæ baøy theá gian ngaõ kieán laøm caên baûn cho saùu möôi hai kieán khoâng, chæ baøy theá gian möôøi thieän ñaïo khoâng, chæ baøy theá gian boán thieàn, boán taâm voâ löôïng, boán ñònh voâ saéc khoâng; chæ baøy theá gian ba möôi baûy phaåm trôï ñaïo khoâng; chæ baøy theá gian saùu Ba-la-maät khoâng, chæ baøy theá gian noäi khoâng khoâng, chæ baøy theá gian ngoaïi khoâng khoâng, chæ baøy theá gian noäi ngoaïi khoâng khoâng, chæ baøy theá gian voâ phaùp khoâng khoâng, chæ baøy theá gian höõu phaùp khoâng khoâng, chæ baøy theá gian voâ phaùp höõu phaùp khoâng khoâng, chæ baøy theá gian höõu vi taùnh khoâng, chæ baøy theá gian voâ vi taùnh khoâng, chæ baøy theá gian möôøi löïc Phaät khoâng, chæ baøy theá gian möôøi taùm phaùp khoâng chung khoâng, cho ñeán chæ baøy theá gian trí Nhaát thieát chuûng khoâng. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät hay sanh chö Phaät, hay chæ baøy töôùng theá gian. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Phaät do Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy theá gian khoâng, bieát theá gian khoâng, giaùc theá gian khoâng, tö duy theá gian khoâng, phaân bieät theá gian khoâng. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät hay sanh chö Phaät, hay chæ baøy töôùng theá gian. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy theá gian Phaät khoâng. Chæ baøy theá gian Phaät khoâng theá naøo? Laø chæ theá gian naêm uaån khoâng, cho ñeán chæ baøy theá gian trí Nhaát thieát chuûng khoâng. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät hay sanh chö Phaät, hay chæ baøy töôùng theá gian. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy theá gian Phaät khoâng theå nghó baøn. Chæ baøy theá gian khoâng theå nghó baøn theá naøo? Laø chæ baøy theá gian naêm uaån khoâng theå nghó baøn, cho ñeán chæ baøy theá gian trí Nhaát thieát chuûng khoâng theå nghó baøn.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 8

Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy theá gian Phaät lìa. Chæ baøy theá gian lìa theá naøo? Laø chæ baøy theá gian naêm uaån lìa, cho ñeán chæ baøy theá gian nhaát thieát chuûng lìa. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba- la-maät chæ baøy theá gian Phaät lìa. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy theá gian Phaät tòch dieät. Chæ baøy theá gian tòch dieät theá naøo? Laø chæ baøy theá gian naêm uaån tòch dieät, cho ñeán chæ baøy theá gian trí Nhaát thieát chuûng tòch dieät. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy theá gian roát raùo khoâng. Chæ baøy theá gian roát raùo khoâng theá naøo? Laø chæ baøy theá gian naêm uaån roát raùo khoâng, cho ñeán chæ baøy theá gian trí Nhaát thieát chuûng roát raùo khoâng. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy theá gian Phaät taùnh khoâng. Chæ baøy theá gian taùnh khoâng laø theá naøo? Laø chæ baøy theá gian naêm uaån taùnh khoâng, cho ñeán chæ baøy theá gian trí Nhaát thieát

chuûng khoâng. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy theá gian Phaät voâ phaùp khoâng. Chæ baøy theá gian voâ phaùp khoâng theá naøo? Laø chæ baøy theá gian naêm uaån voâ phaùp khoâng, cho ñeán chæ baøy theá gian trí Nhaát thieát chuûng khoâng. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy theá gian Phaät voâ phaùp höõu phaùp khoâng. Chæ baøy theá gian voâ phaùp höõu phaùp khoâng theá naøo? Laø chæ baøy theá gian naêm uaån voâ phaùp höõu phaùp khoâng, cho ñeán chæ baøy theá gian trí Nhaát thieát chuûng khoâng. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy theá gian Phaät ñoäc khoâng. Chæ baøy theá gian ñoäc khoâng theá naøo? Laø chæ baøy theá gian naêm uaån ñoäc khoâng, cho ñeán chæ baøy theá gian trí Nhaát thieát chuûng khoâng. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät hay sanh chö Phaät, hay chæ baøy töôùng theá gian. Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm saâu aáy chæ baøy töôùng theá gian ñoù laø töôùng chaúng sanh ñôøi naøy, ñôøi sau, Vì côù sao? VÌ caùc phaùp khoâng caàn duøng töôùng sanh ñôøi naøy ñôøi sau. LUAÄN: Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø meï chö Phaät, vì nhaân duyeân aáy chö Phaät nöông töïa Baùt-nhaõ Ba-la-maät maø truù. trong Kinh khaùc noùi: Phaät nöông töïa phaùp, laáy phaùp laøm thaày. Trong ñaây Phaät baûo Tu-boà-ñeà: “Phaùp aáy chính laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät”. Trong taát caû caùc phaùp baát thieän, khoâng gì hôn taø kieán, vì taø kieán neân khoâng bieát aân; töï nhieân ta phaûi laø ngöôøi bieát aân, Baùt-nhaõ laø toái thöôïng trong caùc thieän phaùp theá gian, hay laøm cho ñôøi naøy coù danh tieáng toát, ñôøi sau coù quaû baùo thöôïng dieäu, theá neân, Phaät töï noùi: Ta laø ñeä nhaát trong haïng ngöôøi bieát aân, baùo aân. Ta coøn bieát caùi aân cuûa boá thí, trì giôùi huoáng gì Baùt-nhaõ Ba-la-maät.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 9

Laïi nöõa, caùc Thieân töû nghó raèng: Baùt-nhaõ Ba-la-maät roát raùo khoâng, khoâng coù töôùng nhaát ñònh, neân hoaëc coù ngöôøi khoâng ham, khoâng quyù, theá neân Phaät noùi Ta laø baäc toân quyù trong ba coõi coøn cuùng döôøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät, huoáng gì ngöôøi khaùc. Laïi coù ngöôøi sanh nghi, Phaät ñoái vôùi heát thaûy theá gian, khoâng vöôùng maéc nhö hö khoâng, côù gì laïi ham Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy vaø toân troïng, taùn thaùn tôi nhö tham ñaém. Theá neân Phaät noùi: Ta khoâng coù taâm tham, chæ phaân bieät cho bieát caùc phaùp toát xaáu, phaûi duøng söùc nhieàu hay ít. Bieát Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy, coù coâng naêng döùt heát thaûy lyù luaän, môû ba thöøa ñaïo, dieät saïch caùc khoå; coù voâ löôïng, voâ bieân coâng ñöùc nhö vaäy, neân taùn thaùn, toân troïng, cuùng döôøng. Ví nhö ngöôøi ñi treân ñöôøng an oån, traùnh khoûi caùc hoaïn naïn, thöôøng nghó chæ cho ngöôøi khaùc bieát con ñöôøng aáy. Phaät bieát laøm ngöôøi laø, bieát ngöôøi khaùc coù ôn vôùi mình. Coù choã khaùc noùi Phaät khoâng bieát laøm ngöôøi sôï ngöôøi ta nghi, neân noùi Phaät bieát taát caû phaùp khoâng coù töôùng taïo taùc, bieát taát caû phaùp khoâng coù töôùng taïo taùc, neân noùi khoâng laøm ngöôøi, chôù chaúng vì khoâng bieát aân, neân goïi laø khoâng bieát laøm ngöôøi. Noùi bieát laøm ngöôøi, khoâng bieát laøm ngöôøi, khoâng coù loãi. Baáy giôø Tu-boà-ñeà duøng nghóa roát raùo “khoâng” vaán naïn: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu vì heát thaûy phaùp roát raùp khoâng, neân khoâng coù ngöôøi bieát, ngöôøi laøm, laøm sao Baùt-nhaõ Ba-la-maät

hay sanh chö Phaät, hay chæ baøy theá gian (Quoác ñoä - N.D) chö Phaät? Phaät chaáp thuaän caâu hoûi aáy, vaø töï noùi nhaân duyeân: Heát thaûy phaùp "khoâng", hö doái khoâng kieân coá. YÙ Tu-boà-ñeà: Töôùng heát thaûy caùc phaùp aùm ñoän, khoâng thaáy, khoâng bieát, laøm sao rieâng Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù theå thaáy, coù theå bieát? YÙ Phaät: Heát thaûy phaùp chaúng phaûi chæ khoâng bieát, khoâng thaáy vì heát thaûy phaùp khoâng, khoâng kieân coá, khoâng keû bieát, khoâng keû thaáy, cuõng khoâng theå thuû ñaéc, neân khoâng neân vaán naïn. Laïi nöõa, vì heát thaûy phaùp khoâng nôi nöông töïa, khoâng bò raøng buoäc neân khoâng coù keû bieàt, khoâng coù keû thaáy. Nhieàu maët phaù caùc phaùp laøm cho khoâng, hoaëc phaù thöôøng, tu haønh voâ thöôøng maø vaøo khoâng, hoaëc phaù thaät maø vaøo khoâng, hoaëc vì roát raùo heát taän neân vaøo khoâng, hoaëc vì heát thaûy phaùp xa lìa neân vaøo khoâng. Vaøo khoâng nhö vaäy nay vì heát thaûy phaùp khoâng coù truù xöù, khoâng coù nöông töïa, khoâng coù raøng buoäc; vì khoâng nöông töïa neân cuõng khoâng sanh dieät, theá neân töùc laø khoâng. Khoâng raøng buoäc laø thaät töôùng heát thaûy phaùp khoâng bò raøng buoäc hay ra khoûi ba coõi. Vì côù sao? Vì ba coõi hö doái, duøng heát thaûy phaùp, khoâng keû bieát, khoâng keû thaáy; nhö vaäy maø chæ baøy theá gian. Baùt-nhaõ khoâng thaáy caùc phaùp saéc v.v... neân chæ baøy theá gian. Caùc phaùp saéc v.v... khoâng nöông töïa, khoâng

bò raøng buoäc, hö doái, neân khoâng thaáy. Trong ñaây Phaät töï noùi nhaân duyeân cuûa khoâng thaáy ñoù laø khoâng sanh thöùc duyeân saéc, cho ñeán khoâng sanh thöùc duyeân trí Nhaát thieát chuûng, aáy goïi laø khoâng thaáy saéc phaùp v.v... Hoûi: Thöùc coù theå khoâng sanh, chöù saéc laøm sao khoâng sanh? Ñaùp: Töôùng naõo hoaïi laø saéc, nhôn thöùc neân môùi phaân bieät bieát, khoâng thöùc thì cuõng khoâng coù töôùng naõo hoaïi. Laïi nöõa, heát thaûy phaùp do nhaân duyeân hoøa hôïp neân coù töôùng sanh, khoâng coù töï taùnh. Nhö coù caùc duyeân thaân, thöùc, xuùc hoøa hôïp neân bieát töôùng cöùng cuûa ñaát, töôùng cöùng aáy khoâng lìa thaân vaø thöùc maø coù ñöôïc. Theá neân caùc phaùp ñeàu do hoøa hôïp sanh, khoâng coù töï taùnh. Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy theá gin khoâng laø, theá gian goïi laø naêm uaån, cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng. Khi Boà-taùt tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät, quaùn phaùp aáy hoaëc lôùn, hoaëc nhoû, hoaëc trong, hoaëc ngoaøi, khoâng coù phaùp naøo chaúng "khoâng", aáy goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy theá gian khoâng. Phaät chæ baøy theá gian khoâng laø, hoaëc coù ngöôøi nghi Phaät öa ñaém phaùp neân môùi noùi trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät chæ baøy töôùng theá gian khoâng, chöù chaúng phaûi laø thaät töôùng thöôøng coù cuûa caùc phaùp aáy. Theá neân Phaät noùi: Ta chaúng phaûi öa ñaém phaùp neân noùi: "Phaät bieát töôùng caùc phaùp so löôøng goác ngoïn, suy nghó, phaân bieät, khoâng coù phaùp gì ra ngoaøi khoâng. Ta chaúng phaûi chæ taùn tuïng nghe theo ngöôøi khaùc noùi, maø ta do noäi taâm giaùc tri tö duy phaân bieät neân noùi chæ baøy töôùng theá gian "khoâng". Moät ñoaïn noùi chæ baøy töôùng theá gian khoâng naøy laø nhö treân ñaõ roäng noùi, xa lìa saùu möôi hai chaáp kieán, nay chæ noùi naêm uaån cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng. Khi aáy chuùng hoäi cho raèng Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø roát

raùo khoâng, taâm töôûng ñaém laáy, theá neân Phaät noùi baát khaû tö nghì. Baát khaû tö nghì laø roát raùo khoâng, cuõng khoâng theå thuû ñaéc. Roát raùo khoâng hoaëc goïi laø lìa, hoaëc goïi laø tòch dieät. Lìa töùc laø phaân taùn, caùc phaùp laâu veà sau khoâng coøn soùt laïivaø töï lìa taùnh noù. Bieát roát raùo khoâng roài, khoâng coù taâm soá phaùp, khoâng coù ngöõ ngoân, neân goïi laø tòch dieät. Nghóa roát raùo khoâng v.v... nhö tröôùc ñaõ noùi. Hoûi: Theá naøo laø ñoäc khoâng? Ñaùp: Möôøi taùm "khoâng" ñeàu laø nhaân duyeân ñoái ñaõi, nhö noäi khoâng laø nhaân phaùp ôû beân trong (trong thaân - N.D) neân goïi laø noäi khoâng, neáu khoâng coù phaùp beân trong thì khoâng coù noäi khoâng; möôøi taùm "khoâng" ñeàu nhö vaäy. Ñoäc khoâng naøy, khoâng coù nhaân duyeân, khoâng coù ñoái ñaõi neân goïi laø ñoäc khoâng. Laïi nöõa, ñoäc khoâng laø, nhö hö khoâng, nhö nhö, phaùp taùnh, thöïc teá,

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 11

Nieát-baøn. Chæ baøy theá gian, chaúng phaûi töôùng ñôøi nay, chaúng phaûi töôùng ñôøi sau laø, coù caùc ngoaïi ñaïo chæ noùi ñôøi nay, khoâng noùi ñôøi sau. Ngöôøi aáy taø kieán, rôi vaøo ñoaïn dieät; coù ngöôøi noùi ñôøi nay, ñôøi sau raèng thaàn ngaõ (thaàn hoàn - N.D) ñôøi nay nhaäp vaøo ñôøi sau, ngöôøi aáy taø kieán rôi vaøo chaáp thöôøng. Baùt-nhaõ Ba-la-maät lìa hai beân ñoaïn thöôøng maø noùi trung ñaïo, tuy khoâng maø chaúng chaáp tröôùc khoâng, chæ vì ngöôøi neân noùi coù toäi, coù phöôùc, tuy noùi toäi phöôùc maø khoâng sanh taø kieán chaáp thöôøng cuõng ñoái vôùi "khoâng" khoâng bò chöôùng ngaïi. Trong ñaây Phaät töï noùi nhaân duyeân: Roát raùo khoâng, vì sao coù chaáp kieán ñôøi nay ñôøi sau, hoaëc ñoaïn, hoaëc thöôøng. KINH: Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy vì ñaïi söï neân sanh khôûi. Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la- maät aáy, vì baát khaû tö nghì söï neân sanh khôûi. Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy vì baát khaû xöùng söï neân sanh khôûi. Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy vì voâ löôïng söï neân sanh khôûi. Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy vì voâ ñaúng ñaúng söï neân sanh khôûi. Phaät daïy: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Tu-boà-ñeà! Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì ñaïi söï neân sanh khôûi, vì baát tö nghì söï neân sanh khôûi, vì baát khaû xöùng söï neân sanh khôûi, vì voâ löôïng söï neân sanh khôûi, vì voâ ñaúng ñaúng söï neân sanh khôûi. Tu-boà-ñeà! Theá naøo Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì ñaïi söï neân sanh khôûi? Naøy Tu-boà-ñeà! Ñaïi söï cuûa chö Phaät laø cöùu ñoä heát thaûy chuùng sanh, khoâng boû baát cöù chuùng sanh naøo. Tu-boà-ñeà! Theá naøo laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì söï baát tö nghì neân sanh khôûi? Naøy Tu-boà-ñeà! Baát tö nghì laø phaùp cuûa Phaät, phaùp cuûa Nhö Lai, phaùp cuûa ngöôøi Töï nhieân, phaùp cuûa ngöôøi Nhaát thieát trí. Vì vaäy neân chö Phaät, Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì söï baát tö nghì neân sanh khôûi. Tu-boà-ñeà! Theá naøo Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì söï baát khaû xöùng neân sanh khôûi? Naøy Tu-boà-ñeà! Trong heát thaûy chuùng sanh, khoâng ai coù theå suy nghó, caân löôøng phaùp Phaät, phaùp Nhö Lai, phaùp cuûa ngöôøi Töï nhieân, phaùp cuûa ngöôøi Nhaát thieát trí neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì söï baát khaû xöùng neân sanh khôûi. Tu-boà-ñeà! Theá naøo Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì söï voâ löôïng neân sanh khôûi? Naøy Tu-boà-ñeà! Trong

heát thaûy chuùng sanh, khoâng ai coù theå löôøng heát phaùp Phaät, phaùp Nhö Lai, phaùp cuûa ngöôøi Töi nhieân, phaùp cuûa ngöôøi Nhaát thieát trí. Theá neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì söï voâ löôïng neân sanh khôûi.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 12

Tu-boà-ñeà,! Theá naøo Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì söï voâ ñaúng ñaúng neân sanh khôûi? Naøy Tu-boà-ñeà! Trong heát thaûy chuùng sanh khoâng ai coù theå ngang baèng vôùi Phaät, huoáng gì laø hôn. Theá neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì söï voâ ñaúng ñaúng neân sanh khôûi. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Chæ coù phaùp Phaät, phaùp Nhö Lai, phaùp cuûa ngöôøi Töi nhieân, phaùp cuûa ngöôøi Nhaát thieát trí, khoâng theå nghó baøn, khoâng theå caân, khoâng theå löôøng neân söï voâ ñaúng ñaúng sanh khôûi ö? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Phaät phaùp, Nhö Lai phaùp, phaùp ngöôøi Töi nhieân, phaùp ngöôøi Nhaát thieát trí laø khoâng theå nghó baøn, khoâng theå caân, khoâng coù löôøng, khoâng chi ngang baèng. Saéc cuõng khoâng theå nghó baøn, khoâng theå caân, khoâng theå löôøng, khoâng theå ngang baèng; thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng khoâng theå nghó baøn, khoâng theå caân, khoâng theå löôøng, khoâng chi ngang baèng; cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng, phaùp taùnh, phaùp töôùng khoâng theå nghó baøn, khoâng theå caân, khoâng theå löôøng, khoâng chi ngang baèng. Trong ñoù taâm taâm soá phaùp baët döùt, khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Saéc khoâng theå nghó baøn laø cuõng khoâng theå coù ñöôïc, cho ñeán saéc khoâng chi ngang baèng laø cuõng khoâng theå coù ñöôïc; thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng khoâng chi ngang baèng laø cuõng khoâng theå coù ñöôïc. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Nhaân duyeân gì saéc khoâng theå nghó baøn ... cho ñeán khoâng coù chi baèng laø cuõng khoâng theå coù ñöôïc? Thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng khoâng coù chi baèng laø cuõng khoâng theå coù ñöôïc? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Vì khoâng theå löôøng veà saéc, cuõng khoâng theå löôøng veà thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán khoâng theå löôøng veà trí Nhaát thieát chuûng. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Vì nhaân duyeân gì khoâng theå löôøng veà saéc, cho ñeán khoâng theå löôøng veà trí Nhaát thieát chuûng? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Vì saéc khoâng theå nghó baøn, cho ñeán vì saéc khoâng chi saùnh baèng neân khoâng theå löôøng cho ñeán vì trí Nhaát thieát chuûng khoâng theå nghó baøn, vì trí Nhaát thieát chuûng khoâng chi saùnh baèng neân khoâng theå löôøng. Tu-boà-ñeà! YÙ oâng nghó sao, khoâng theå nghó baøn cho ñeán khoâng chi saùnh baèng lieäu coù theå coù ñöôïc chaêng? Saéc, thoï, töôûng, haønh thöùc cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng lieäu coù theå coù ñöôïc chaêng? Tu-boà-ñeà thöa: Baïch ñöùc Theá Toân! Khoâng theå coù ñöôïc.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 13

Naøy Tu-boà-ñeà! Vì theá neân heát thaûy phaùp khoâng theå nghó baøn, cho ñeán khoâng chi saùnh baèng. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Phaùp cuûa chö Phaät khoâng theå nghó baøn, khoâng theå caân, khoâng theå löôøng, khoâng chi ngang baèng. Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø phaùp chö Phaät khoâng theå nghó baøn, cho ñeán khoâng

chi ngang baèng. Tu-boà-ñeà! Phaùp chö Phaät khoâng theå nghó baøn, vì vöôït quaù töôùng nghó baøn; khoâng theå caân vì vöôït quaù caân löôøng; khoâng theå löôøng vì vöôït quaù söï löôøng; khoâng chi ngang baèng vì vöôït quaù ngang baèng. Tu-boà-ñeà! Vì nhaân duyeân aáy, heát thaûy phaùp cuõng laø töôùng khoâng theå nghó baøn, cho ñeán khoâng chi ngang baèng. Tu-boà-ñeà! Goïi khoâng theå nghó baøn laø nghóa khoâng theå nghó baøn; goïi khoâng theå caân, laø nghóa khoâng theå caân; goïi khoâng löôøng laø nghó khoâng theå löôøng, goïi khoâng chi ngang baèng laø nghóa khoâng theå ngang baèng. Tu-boà-ñeà! AÁy laø phaùp chö Phaät khoâng theå nghó baøn cho ñeán khoâng chi ngang baèng. Khoâng theå nghó baøn nhö hö khoâng khoâng theå nghó baøn, khoâng theå caân nhö hö khoâng khoâng theå caân, khoâng coù suy löôøng nhö hö khoâng coù theå löôøng, khoâng chi ngang baèng nhö hö khoâng khoâng chi ngang baèng. Tu-boà-ñeà! AÁy cuõng goïi phaùp chö Phaät khoâng theå nghó baøn, cho ñeán khoâng chi ngang baèng, Phaät phaùp voâ löôïng nhö vaäy, heát thaûy theá gian, ngöôøi, trôøi, A-tu-la khoâng ai coù theå nghó baøn, truø löôïng. Trong khi noùi phaåm caùc Phaät phaùp khoâng theå nghó baøn, khoâng theå caân khoâng coù löôøng, khoâng chi ngang baèng, naêm traêm Tyø-kheo vì khoâng laõnh thoï heát thaûy phaùp neân caùc laäu saïch heát, taâm giaûi thoaùt ñöôïc A-la- haùn. Hai möôi Tyø-kheo ni cuõng khoâng chaáp thuû heát thaûy phaùp neân saïch heát caùc laäu, ñöôïc A-la-haùn. Saùu vaïn Öu-baø-taéc, ba vaïn Öu-baø-di ñoái vôùi caùc phaùp xa lìa traàn caáu, ñoái vôùi caùc phaùp con maét phaùp sanh khôûi, hai möôi Boà-taùt ma-ha-taùt ñöôïc voâ sanh phaùp nhaãn seõ ñöôïc thoï kyù trong Hieàn kieáp naøy. LUAÄN: Tu-boà-ñeà thaâm hieåu töôùng Baùt-nhaõ ñoái vôùi caùc phaùp, khoâng ñaém, khoâng ngaïi, taâm sanh hoan hyû, baïch Phaät raèng: “Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì ñaïi söï neân sanh khôûi v.v... Ñaïi söï laø, phaù heát thaûy ñaïi khoå naõo cho chuùng sanh, ñem cho chuùng sanh ñaïi phaùp voâ thöôïng cuûa Phaät neân goïi laø ñaïi söï. Nghóa khoâng theå nghó baøn, nhö tröôùc ñaõ noùi. Khoâng theå caân laø, chæ trí tueä, thöïc töôùng Baùt-nhaõ quyeát ñònh, raát saâu, raát naëng. Trí tueä moûng nheï neân khoâng theå caân. Laïi vì Baùt-nhaõ nhieàu, trí tueä ít neân khoâng theå caân. Laïi choã lôïi ích Baùt-nhaõ raát roäng, khi chöa thaønh coù theå cho quaû baùo theá gian, khi thaønh roài cho quaû baùo ñaïi phaùp. Laïi bieát roát raùo cuøng taän goïi laø caân, Baùt-nhaõ

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 70 14

Ba-la-maät khoâng theå caân bieát, hoaëc thöôøng, hoaëc voâ thöôøng, hoaëc thaät, hoaëc hö, hoaëc coù, hoaëc khoâng, nhö vaäy laø nhöõng nghóa khoâng theå caân. Voâ löôïng söï laø, coù ngöôøi noùi Caân töùc laø löôøng, coù ngöôøi noùi chaáp thuû töôùng töùc laø löôøng, Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng theå thuû töôùng neân goïi laø voâ löôøng. Laïi Boà-taùt laáy boán taâm voâ löôïng, tu haønh Baùt-nhaõ neân goïi laø voâ löôïng. Laïi löôïng laø trí tueä. Trí tueä phaøm phu, trí tueä Nhò thöøa, trí tueä Boà-taùt, khoâng ai coù theå löôøng ñöôïc bieân giôùi cuûa Baùt-nhaõ neân goïi laø voâ löôïng. Voâ ñaúng ñaúng (khoâng chi ngang baèng) laø, voâ ñaúng chæ Nieát-baøn, heát thaûy phaùp höõu vi khoâng coù chi baèng Nieát-baøn. Nieát-baøn coù ba: Nieát- baøn Thanh vaên; Nieát-baøn Bích-chi Phaät; Nieát-baøn cuûa Phaät.

Baùt-nhaõ ñöa ñeán Ñaïi thöøa Nieát-baøn neân goïi laø Baùt-nhaõ voâ ñaúng ñaúng. Laïi nöõa, heát thaûy chuùng sanh, khoâng theå ngang baèng Phaät neân Phaät laø voâ ñaúng; Baùt-nhaõ Ba-la-maät lôïi ích chuùng sanh, töông tôï nhö Phaät neân goïi laø voâ ñaúng ñaúng. Laïi nöõa, phaùp chö Phaät laø vi dieäu baäc nhaát, khoâng theå ngang baèng, khoâng theå saùnh kòp, khoâng theå so saùnh; Baùt-nhaõ Ba-la-maät hay laøm cho chuùng sanh coù ñöôïc taâm aáy neân goïi laø voâ ñaúng ñaúng. Laïi nöõa, voâ ñaúng laø thöïc töôùng caùc phaùp, caùc quaùn, caùc haønh khoâng theå saùnh kòp vì thaät töôùng khoâng coù hyù luaän, khoâng theå phaù hoaïi ñöôïc neân goïi laø voâ ñaúng; Boà-taùt ñöôïc voâ ñaúng aáy vì hay khôûi taâm töø bi ñoái vôùi chuùng sanh neân goïi laø voâ ñaúng ñaúng. Tu-boà-ñeà thuoäc haøng Thanh vaên khoâng coù Nhaát thieát trí maø coù theå noùi Baùt-nhaõ khoâng theå nghó baøn aáy. Phaät chaáp thuaän lôøi ñoù. Phaät töï noùi naêm vieäc: Chuùng sanh voâ löôïng voâ bieân nhieàu hôn vi traàn trong möôøi phöông haèng haø sa theá giôùi, chö Phaät duøng möôøi trí löïc, muoán cöùu vôùt heát neân goïi laø ñaïi söï. Laïi coù Boà-taùt tu laâu ngaøy ñöôïc voâ sanh phaùp nhaãn, vì khoâng boû chuùng sanh neân khoâng vaøo Voâ dö Nieát-baøn. Laïi nöõa, luùc Boà-taùt aáy thaønh Phaät ñaïo, vì chuùng sanh neân chòu naêm vieäc: 1. Chòu caùc lao khoå 2. Chòu boû caùi vui tòch tònh 3. Chòu coäng söï vôùi ngöôøi aùc 4. Chòu tieáp ñoái cuøng ngöôøi 5. Chòu vaøo ñaïi chuùng hoäi. Phaät thaâm ñaéc caùi vui ly duïc maø vì chuùng sanh neân cam chòu naêm vieäc lao khoå, gioáng nhö höôûng thoï coâng ñöùc, aáy laø ñaïi söï. Khoâng theå nghó baøn laø, chæ cho phaùp Phaät, phaùp Nhö Lai, phaùp ngöôøi Töï nhieân, phaùp ngöôøi Nhaát thieát trí. Phaùp Phaät laø, Phaät goïi laø giaùc ñoái vôùi heát thaûy

voâ minh, meâ nguû baét ñaàu tænh giaùc goïi laø giaùc. Nhö Lai laø gioáng nhö chö Phaät quaù khöù, tu haønh saùu Ba-la-maät ñöôïc nhö töôùng cuûa caùc phaùp, ñi ñeán Phaät ñaïo. Nay Phaät cuõng con ñöôøng nhö vaäy ñi ñeán, nhö chö Phaät quaù khöù ñi ñeán neân goïi laø Nhö Lai. Phaùp ngöôøi Töï nhieân laø, haøng Thanh vaên cuõng coù “giaùc” cuõng coù “nhö”, nhöng nghe töø ngöôøi khaùc aáy laø phaùp ñeä töû, neân noùi Phaät laø ngöôøi töï nhieân, khoâng nghe töø ngöôøi khaùc. Phaùp ngöôøi Nhaát thieát trí laø, Bích-chi Phaät cuõng töï nhieân ñaéc quaû, khoâng nghe töø ngöôøi khaùc nhöng khoâng coù Nhaát thieát trí. Boán thöù phaùp aáy, khoâng coù ai coù theå suy nghó, caân löôøng neân goïi laø khoâng theå nghó baøn, khoâng theå caân, khoâng theå löôøng. Laïi khoâng coù phaùp gì töông tôï phaùp aáy neân goïi laø voâ ñaúng ñaúng. Tu-boà-ñeà sôï haøng Boà-taùt taân hoïc chaáp ñaém boán phaùp aáy neân baïch Phaät raèng: Chæ coù boán phaùp aáy khoâng theå nghó baøn, khoâng coù chi ngang baèng chaêng? Phaät ñaùp: Caùc phaùp saéc v.v... cuõng khoâng theå nghó baøn, khoâng theå caân, khoâng theå löôøng, voâ ñaúng ñaúng. Trong ñaây Phaät töï noùi nhaân duyeân vì caùc phaùp saéc v.v... khoâng theå coù ñöôïc cho neân nhö theá. Tu-boà-ñeà! Caùc Phaät phaùp khoâng theå nghó baøn laø, nhö vieäc noùi treân. Luaän giaû tröôùc giaûi roäng, trong ñaây Phaät noùi löôïc, khoâng theå nghó baøn laø vöôït qua töôùng nghó baøn, vöôït qua töôùng ñaúng ñaúng. Veà yù nghóa, phaùp Nieát-baøn khoâng theå nghó baøn, veà danh töï vì thuoäc Theá ñeá neân coù

theå nghó baøn. Nhö hö khoâng, khoâng theå nghó baøn laø nhö phaåm tröôùc noùi, töôùng hö khoâng khoâng theå nghó baøn, theá neân noùi khoâng theå nghó baøn cho ñeán voâ ñaûng ñaúng nhö hö khoâng, vì hö khoâng khoâng theå laáy chi ví duï neân goïi laø voâ ñaúng ñaúng. Töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät töùc laø töôùng Phaät phaùp; khoâng theå nghó baøn, khoâng theå caân, khoâng theå löôøng, voâ ñaúng ñaúng töùc laø töôùng Phaät phaùp. Phaät phaùp aáy, heát thaûy theá gian ngöôøi, trôøi, A-tu-la, khoâng ai coù theå nghó baøn, caân löôøng ñöôïc. Trong saùu ñöôøng maø trong ñaây chæ noùi ba ñöôøng laø chuùng sanh trong ba ñöôøng thieän coøn khoâng theå caân löôøng, huoáng chi chuùng sanh trong ba ñöôøng aùc. Hoûi: Trong khi noùi phaåm naøy, côù gì soá Tyø-kheo ni, Boà-taùt ñaéc ñaïo ít? Ñaùp: Trong ñaây phaàn nhieàu taùn thaùn phaùp chö Phaät laø khoâng theå nghó baøn, khoâng theå caân, khoâng theå löôøng, khoâng chi ngang baèng. Ngöôøi nghe ña soá taêng theâm tín caên neân keû baïch y ñaéc ñaïo nhieàu, ngöôøi nöõ tuy coù loøng tin nhieàu maø trí tueä ít neân ñaéc ñaïo cuõng ít. Keû aùo traéng tham ñaém theá söï, trí tueä caïn moûng, caên taùnh aùm ñoän, khoâng theå saïch heát laäu hoaëc. Caùc Tyø-kheo caùc caên tín vaø tueä baèng nhau, nhaát taâm caàu ñaïo neân

ngöôøi saïch heát laäu hoaëc nhieàu. Tyø-kheo ni vì trí tueä ít neân chæ coù hai möôi ngöôøi saïch heát laäu hoaëc, tuy nhieàu ngöôøi ñöôïc ñaïo quaû ban ñaàu soá vöôït hôn keû aùo traéng, nhöng vì khoâng saïch heát laäu hoaëc neân khoâng khaùc keû aùo traéng. Trong ñaây khoâng noùi vaøo phaùp voâ sanh nhaãn thaäm thaâm khoù ñöôïc vaøo neân ít ngöôøi; laïi vì ngöôøi ñoái vôùi phaùp naøy gieo troàng nhaân duyeân ít. Seõ ñöôïc thoï kyù trong Hieàn kieáp laø, hoaëc coù ngöôøi noùi: Trong Hieàn kieáp ngaøn ñöùc Phaät tröø boán ñöùc Phaät, seõ thoï kyù cho. Hoaëc coù ngöôøi noùi, ñöùc Phaät Thích-ca Vaên thoï kyù cho, trong Hieàn kieáp laøm Phaät ôû caùc theá giôùi khaùc.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.